СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 240. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 15-го ЖОВТНЯ 1949. No. 240. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, OCTOBER 15, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

МІСТА ПОРОЗУМІЮТЬСЯ В СПРАВІ ВЗАЄМНОЇ ОБОРОНИ

Ню Йорк, 13 жовтня. — Чинники, відповідальні за безпечество міст і їх мешканців відбувають раз-у-раз наради над взаємною допомогою підчас можливого нападу з повітря. Коли б так нещастя впало на якусь громаду, вона не була б в силі ритувати себе успішно тому, що ввесь її апарат може бути розбитий. У такому випадку, на підставі попереднього порозуміння, сусідні громади мають поспішити зі своїм ратунковим апаратом, каки можна буде успішно зорганізувати місцеву допомогу. Крім того кожен громадянин особисто має знати, як спішити на ратунок ближнім навіть без окремого зазиву влади.

Пожежний комісар міста Ню Йорку Френк Квейл виявив, що міський апарат готовий на всяке нещастя. Підготову переведено на основі усіх досі звісних випадків пожежі, вибухів і землетрусів у минулому. Полковник Дейвис Паркер з Мангеттен Дистрикт Проєкту каже, що підготову зроблено на підставі досвіду з бомбардованих европейських міст. Осторожність вимагає, щоб федеральні, стейтові й громадські влади негайно приступили до складення законів і правил, як і що діяти в наглім випадку і хто мав би право видавати прикази, якщо б завалилася правильна влада підчас бомбардування.

—o—

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ НЕВДАЧУ ОБСТРУКЦІЇ ПРОТИ ЗАКОНУ ДЛЯ ДІ ПІ.

Вашингтон. — У повному сенаті сенатор Гері Кейн почав обструкційну промову щоб спинити наради сенату перед розпущенням конгресу і так перешкодити програмі уряду в справі нового закону для збільшення кількости імміграції скитальців. Кейн твердить, що правнича комісія не повинна була передавати законопроєкт повному сенатові, коли її голова, сен. Пат МкКарран, перебуває в Европі. Сен. Скат Лукас каже, що опозиція проти білу впаде, бо інакше конгрес не розійдеться на вакації.

—o—

КОМУНІСТИ НЕ МАЮТЬ ЕТИКИ, КАЖЕ ПРЕЗИДЕНТ.

Підчас пресової конференції запиталися президента Трумана, чи це правда, що він плянує створити спеціяльний департамент етики для поборювання комуністичної пропаганди. На це президент сказав, що комуністи не мають етики. Він відповів теж на запит, на чім основується його власна етика. Президент сказав, що на Христовій Проповіді на Горі, як це записано в Біблії, у Пятій, Шостій і Сьомій Главі Євангелія від св. Матія. Він радив кореспондентам їх прочитати.

—o—

ЛУЇС ЗА ПІДВИШКУ 30-35 ЦЕНТІВ ПЛАТНІ ВІД ТОНИ ВУГІЛЛЯ.

На конференції з власниками копалень вугілля президент майнерської юнії, Джан Л. Луїс, зажадав підвишки платні для вуглекопів по 30-35 центів від кожної видобутої тони вугілля. Коли підприємці не приймуть його предявлення, тоді остається хіба одна рада, а це, щоб уряд перебрав на себе адміністрацію вугіллиних шахт, казав Луїс.

Коли на пресовій конференції запиталися президента Трумана, чи він має на думці перебрати копальні під управу федерального уряду, він сказав, що уряд не має до цього апарату.

ПЕРЕД РІШЕННЯМ СУДЕЙСЬКОЇ ЛАВИ В СПРАВІ ПІДСУДНИХ КОМУНІСТІВ.

Ню Йорк. — Від 3.53 пополудні в четвер 13 жовтня доля одинадцяти комуністичних провідників, обвинувачених в змові для скинення американського уряду, передана в руки судейської лави, складеної з 8 мужчин і 4 жінок. Суддя Гарольд Р. Медіна, виголосивши свій погляд на справу, щоб зорієнтувати присяжних суддів, як вони мають її розглядати, сказав між іншим, що перед судом усі рівні: багаті й бідні; особи всіляких рас, віровизнань і відносин. Сказав, що підсудні не мають бути суджені за комунізм чи відношення до капіталізму, тільки за конспірацію. Кожного підсудженого треба оцінювати окремо, а не як члена якоїсь групи.

Про присяжних суддів сказав Медіна, що їх терпеливість, дбайливість і прислухування підчас розправи була взірцева й тому треба надіятися, що їх рішення в справі вини підсудних буде згідне з їхнім найліпшим знанням.

Після перебрання справи судейська лава нарадувалася до год. 10.20 вночі, а потім завізвала судді, що не покінчить нарад цеї ночі. Присяжних суддів перевезено до готелю на ніч, звідки мали приїхати до федерального будинку в пятницю рано. Загальне переконання таке, що наради будуть довгі. — Заки ще суддя виголосив свою промову, прокуратор докінчував свої аргументи. Він звернув увагу, що оборона послугувалася погрозами, що на випадок засуду підсудних, комуністи підуть у підземелля. Прокуратор заявив, що з ними піде в підземелля і тайна поліція з Бюра Федеральних Інвестигацій.

—o—

КОНГРЕС ОСТАТОЧНО ПРОДОВЖИВ КРЕДИТИ НА БУДОВУ ДОМІВ.

Обі конгресові палати перед покінченням сесії погодилися на біл, продовжити кредит на будову приватних домів на підставі теперішнього закона, на дальших пять місяців, заки сенат матиме спроможність розглянути новий законопроєкт в цій справі. Продовження вигасає 1 березня 1950 р.

—o—

ПРИПАСИ АТОМОВИХ БОМБ ЗРОСТАЮТЬ.

Вашингтон. — Після оприлюднення вістки, що Росія має атомову зброю, Америка почала поспішно збільшати свої припаси атомових бомб. Це має відстрашити Росію від якоїсь авантури в міжнародній політиці, як про це сказано в комунікаті спільної конгресової атомової енергії.

—o—

ЗА МИР В СТАЛЕВІЙ ІНДУСТРІЇ.

Питсбург. — Федеральний уряд почав досліди над можливістю привернення миру між підприємцями продукції сталі й юнією сталевих робітників. Урядовий посередник, Сірус Чінг, заявив, що цей крок треба завдячувати підприємству Бетлегем Стіл Корпорейшен, яке дало до пізнання, що має якийсь плян.

ХОЧУТЬ ЗДІЙСНИТИ АТЛАНТІЙСКУ ФЕДЕРАЦІЮ

Вашингтон, 13 жовтня. — Створення федерації держав з Атлантійського Пакту буде ратунком світу перед Росією — оце думка колишнього члена Верховного Суду З.Д., Овена Дж. Робертса. Він розвинув її перед комісією закордонних справ у палаті репрезентантів. Робертс радить конгресові ухвалити резолюцію з домаганням до президента, щоб він скликав Коституційне Зібрання Держав з Атлантійського Пакту для обговорення федерального союзу тих націй. Таке зібрання було б подібне до Федеральної Конвенції в Филаделфії з 1787 р., коли то створено злуку американських стейтів. Раз створена федеральна юнія держав почувалась би до обовязку взаємно собі помагати на випадок нападу. Досі не зломано якої федерації, коли вона увійшла з життя, пригадував Робертс, вказуючи між ін. на Швайцарію, Злучені Держави, Канаду.

Алан Кранстон, предсідник організації Світових Федералістів, зголосив свій проєкт резолюції з домаганням створити світову федерацію без обмеження кількости членів. Він підтримував резолюцію, яка вже давніше була внесена, щоб конгрес змагав до перебудови Обєднаних Держав у світову федерацію.

—o—

НЕГРУ ПРОТИ НЕВТРАЛЬНОСТИ, КОЛИ ЙДЕТЬСЯ ПРО СПРАВЕДЛИВІСТЬ І ВОЛЮ

У палаті репрезентантів, а потім у сенаті Злучених Держав виголосив промову як гість Пандіт Дзавагарлал Негру, премієр Індії, який приїхав на державну гостину до Вашингтону. У промові він сказав, що його уряд не буде невтральним, якщо „буде загрожена воля або справедливість". — „Нам треба осягнути волю й боронити її; нам треба піти проти агресії і відбити її; а сила, яку ми маємо вжити для таких справ, мусить бути відповідна" — заявив премієр. Одначе, коли йде підготова оборони проти агресії нам треба мати на увазі мир і примирення — сказав Негру. — Він є учнем Могандаса К. Ганді, індійського філософа-державника. Негру не виявив наміру піти збройною силою на агресора. Покликуючися на Ганді, він признався, що не знає, як далеко Ганді самий пішов би в практичнім опорі проти наїзду.

—o—

СОВЕТИ НИШПОРЯТЬ АНТАРКТИДУ ЗА УРАНОМ

Адмірал Ричард Бирд виявив у Ню Йорку, що він має інформації про перешукування Советами південних підбігунових околиць за ураном. Коли його запитали, чи в Антарктиді є справді уран, Бирд не відповів нічого. Про це йшла мова на зібранні в Гайден Планетарією підчас якого Бирдови передано грамоту Американського Музею Природничої Історії. Він пригадав, що підчас його експедиції провірено, що землі в околиці південного бігуна займають простір Злучених Держав. Для дальших дослідів мала їхати туди американська експедиція в силі 3,500 осіб цього року, одначе її відложено на необмежений час з огляду на недостачу фондів.

АВІЯЦІЯ ПОШУКУЄ ЗА НАФТОВИМИ СПЕЦІЯЛІСТАМИ.

Американські Повітряні Збройні Сили пошукують для свого дослідного відділу інженерів, спеціялістів в нафтовій промисловості — повідомляє „Тексас Профешинел Енджинір" у виданні за жовтень. Вони мали б працювати головно в дослідах нафтових можливостей в різних країнах та бути дорадниками аналістів в економічних дослідах. Інж. Михайло Типовницький, відомий наш громадянин, що працює інженером стейтових доріг в Тексас, переслав до Редакції витинок зі згаданої газети з цим повідомленням, вважає, що з нього могли б скористати теж спеціялізовані в нафтовій промисловості та познайомлені з нафтовими обставинами в поодиноких країнах інженери з нової української імміграції. Зголошення в цій справі належить висилати на адресу: Maj. N. R. Cathcart, Room 4B 930, the Pentagon, Washington, D. C.

У. К. КОМІТЕТ ВІТАЄ ЗАЯВУ Г. ШОКРОСА ЩОДО МАНУЇЛЬСЬКОГО

Ню Йорк, 14. жовтня. — У відповідь на передпорашню заяву британського представника в Обєднаних Націях, Гертлі Шокроса, що Мануїльський є міністром закордонних справ без міністерства, без амбасадорів та без політики, якою для нього є тільки диктат з Москви, УККомітет вислав Мр. Шокросові письмо, вітаючи цю його заяву та висловлюючи йому признання в імені американських українців. В листі УККомітету додається, що доказом повного поневолення України Советською Москвою під маскою репрезентованої Мануїльським фікції української державности, може послужити факт невпинної визвольної боротьби українського народу, очолюваної сьогодні легендарною Українською Повстанською Армією.

—o—

650 АМЕРИКАНЦІВ НА ЗАКОРДОННІ СТУДІЇ

Вашингтон. — На підставі Акту Фулбрайта департамент стейту признав 648 стипендій на виїзд закордон в академічнім році 1950-1951.

ІДЕЯМИ ТА ВІРОЮ В ПЕРЕМОГУ ДЕРЖИТЬСЯ УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ В ЕВРОПІ

ІНТЕРЕСНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ Д-РА М. СІМЕНОВИЧА З ПОЇЗДКИ

Тільки високі ідеї та незламна віра в їх перемогу могли зберегти українську еміграцію в Европі від заломання в найбільш невідрадних обставинах скитальщини — твердить д-р Мирослав Сіменович, наш визначний хірург з Шикаго, який разом з дружиною тількищо повернувся зі своєї тримісячної поїздки по Европі. Д-р Сіменович не їздив в жадній „місії", тільки виключно для власної приємности і цікавости. Тому теж його спостереження та завваги заслуговують на окрему увагу. Подорож д-ра Сіменовича вела через Лісбону, Генуа і Неапіль в Італії до Атен в Греції, опісля до Каїро в Єгипті—Кипр—Тель Авів, Гайфа, Назарет і Єрусалим в Палестині, знову Атени в Греції і Рим та Медіолян в Італії, опісля Франція, Німеччина, Англія, Еспанія і назад до Злучених Держав через Португалію. З українськими організаціями та громадянами д-р Сіменович зустрічався в Римі, в Женеві, в Парижі, в Мюнхені та інших містах Західної Німеччини, в Лондоні та в Мадриді. Його загальні враження з цих зустрічей можна б висловити кількома словами: крайня нужда матеріяльних обставин та найвищі ідейні і моральні вартості наших скитальників. Д-р Сіменович високо оцінює працю місії ЗУАДКомітету в Европі, але стверджує, що своїми засобами вона далеко не може задовольнити навіть найконечніших потреб скитальчої маси. Він бачив довгі черги людей, які чекали перед бюром місії ЗУАДКомітету чи перед місцем хвилевої зупинки преосв. єпископа Івана Бучка. Всі ці люди до краю вимучені, в більшості нуждено одягнені і кожний з них має безліч всіляких турбот і потреб. Вони назагал не здають собі справи з того, що їх могло б очікувати в інших країнах. Вони не дуже тим теж інтересуються. Для них головне: виїхати, виїхати за всяку ціну, щоб могти наостанці почати зневічене жорстокою долею життя. Зі своїх політичних помічень д-р Сіменович стверджує великий авторитет Української Національної Ради. Він теж зустрічався та розмовляв з її членами. Він не може надивуватись, як скромно живуть ці люди та яку велику роботу для добра України вони рівночасно виконують. З Европи д-р Сіменович виніс переконання, що найкраще, що могли б українці тепер зробити, це обєднатися всім та всіми своїми силами піддержувати Українську Національну Раду як один визвольний український центр на чужині. Тоді як загал скитальців бажав би якнайшвидше виїхати в заморські країни, Національна Рада взагалі відкидає цю думку, хоча теж переконана, що її необхідно піднайти собі іншу резиденцію. Видвигається думку, що найкращим приміщенням для неї був би дім ЗУАДКомітету в Парижі.

Незвичайно інтересні спостереження поробив д-р Сіменович теж між українцями в Парижі, в Лондоні, а вже найприємніше було йому почути від еспанського представника на университеті в Мадриді, що українські студенти є під кожним оглядом найкращі.

Зі своїх загальних спостережень д-р Сіменович підкреслює, що Европа з успіхом за-

(Докінчення на стор. 4-тій).

ЖІЛЬ МОК ЗАТВЕРДЖЕНИЙ ПРЕМІЄРОМ ФРАНЦІЇ

Париж, 14 жовтня. — Французька Національна Асамблея затвердила вчора номінацію соціяліста Жіля Мока премієром країни. Рішення випало більшістю тільки одного голосу, 311 проти 310, і деякі депутати висловлюють ще сумнів, чи Мок, маючи таку малу перевагу голосів в парляменті, взагалі прийме премієрство, а якщо так, чи потрапить довше вдержатись. Під час дебат і самого голосування доходило до гострих зударів між представниками поодиноких партій. Найбільшими противниками Мока виявились комуністи, що в останній хвилині намагались бодай відтягнути голосування. Вислід голосування подано до відома аж дві години після його переведення. Тепер видвигається всілякі спекуляції щодо можливого складу нового уряду.

—o—

АНГЛІЙСЬКИЙ УРЯД ПРОТИ ПЕРЕДЧАСНИХ ВИБОРІВ.

Лондон, 14 жовтня. — Після девальвації фунта стерлінґів, одною з найбільш обговорюваних тем в Англії була можливість проголошення загальних виборів ще в цьому році, хоча нормально вони мали б відбутися в половині наступного. Передчасних виборів домагалася теж консервативна опозиція. Рішення в цій справі завжди залежить від уряду, що в цьому випадку відмовлявся від будьяких коментарів. Щойно вчора премієр Атлі повідомив, що уряд не думає проголошувати вибори передчасно в цьому році. Заява премієра Атлі, що не має прикладу в дотеперішніх звичках, була признана головно на успокоєння публичної опінії, що вважається дуже важливе в теперішньому положенні після девальвації. Атлі заявив, що його лейбуристський уряд не думає домагатися від народу передчасного мандату, натомість докладе всіх зусиль, щоби ще до часу виборів виконати всю програму, головно щодо націоналізації деяких ділянок індустрії та відповідних реформ в управлінні країною.

—o—

ПОЧАЛАСЯ ГОСПОДАРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ КРАЇН БЕНЕЛЮ.

Люксембург, 14 жовтня. — Вчора тут почалася конференція міністрів Бельгії, Голандії і Люксембургу в справі повного господарського обєднання між цими країнами. Вже на першій сесії прийшло до гострих непорозумінь між представниками Бельгії і Голандії, що готово відбитися на цілій конференції. Непорозуміння виникло на цю саму тему, що є найбільшою господарською трудністю в післявоєнній Европі, іменно, щодо можливостей для домових країн вирівнювати їх торговельний баланс інакше ніж золотом або долярами. Конференція продовжується.

—o—

ЗАТІСНЕННЯ ВУЗЛІВ ІМПЕРІЇ ЦІЛЛЮ БРИТАНСЬКИХ КОНСЕРВАТИСТІВ.

Лондон, 14 жовтня. — Річна конференція Консервативної партії Британії ухвалила вчора одноголосно змагати до дальшого затіснення вузлів між країнами британської імперії та до тіснішої співпраці зі Західною Европою і Злученими Державами Америки. Звертається увагу, що ніхто з бесідників не вияснив, як ця партія може виконати цей в собі дещо противорічний плян, хоча немає сумніву, що для неї на першому пляні є імперія.

СТАЛІН ПРО „ПЕРЕЛОМОВУ ПОДІЮ" В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 14 жовтня. — Створення советської маріонеткової держави в східній Німеччині Сталін назвав „переломовою подією в історії Европи". В ґратуляційнійному посланні вигодуваних в Москві комуністичних ґавляйтерів советської зони, висланому їм з приводу створення там „демократичної республіки", Сталін закликає до советсько-німецької співпраці, заявляючи рівночасно, що советський і німецький народи принесли найбільші жертви в другій світовій війні, та що „оба ці народи мають найбільші можливості в Европі довершити великих діл світового значення". Сталін в дальшому твердить: „немає сумніву, що існування миролюбної, демократичної Німеччини побіч з існуванням миролюбного Советського Союзу, виключає можливість нових війн в Европі, закінчуючи кровопролиття та унеможливлюючи піддантство европейських країн світовому імперіялізмові".

—o—

ВІДКЛАДАЮТЬ ВИРІШЕННЯ ВКЛЮЧЕННЯ БЕРЛІНА В ЗАХІДНУ РЕСПУБЛІКУ.

Берлін, 14 жовтня. — Згідно з пресовою заявою представника західно-німецького уряду, алянтські високі комісарі в Німеччині повідомили уряд в Бонн, що включення західних секторів Берліна в західно-німецьку державну федерацію є поза їх компетенцією та що цю справу можуть вирішити тільки уряди західних потуг. Німці зі свого боку продовжують заходи в тій справі. Західно-німецький уряд рівночасно поінформував, що він не думає входити в будьякі зв'язки зі створеною Советами маріонетковою східно-німецькою „державою".

—o—

ЗАЛИШЕНИЙ НАЦІОНАЛІСТАМИ КАНТОН ОЧІКУЄ ЧЕРВОНИХ.

Гонг Конг, 14 жовтня.— Комуністичні армії зайняли вчора ввечорі вже цивільний аеродром у віддалені тільки трьох миль від Кантону, що залишений націоналістичним урядом і військами в кожній хвилині очікує червоних стеж. Аеродром зайнято без одного вистрілу. В самому місті панує відносно спокій, хоча в поодиноких випадках трапляються грабунки. Міська поліція послухала домагання місцевої підпільної комуністичної організації і залишилася на своїх постах. Всі уряди як теж військові частини націоналістів своєчасно евакуовано.

—o—

НОВІ ПРОПОЗИЦІЇ В СПРАВІ АВСТРІЇ.

Лейк Соксес, 14 жовтня. Міністри закордонних справ трох зах. великодержав предложили Лейк Соксес, 14 жовтня. — Міністри закордонних справ великодержав предложили вчора советському представникові цілий ряд нових пропозицій в справі мирового договору з Австрією, бажаючи закінчити остаточно цю спірну справу. Всі пропозиції відносяться головно до советських претенсій до австрійської нафти. Советський представник заповів своє рішення в цій справі до найблищого понеділка.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число в понеділок (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„СЛУГА БЕЛЗЕБУБА"

Довгі століття ждав поневолений український нарід на те, коли його представники звявляться на міжнародному полі й радитимуть з представниками інших народів як рівні з рівними, шануючи честь і добре імя України. Такі представники були і є вони нині, навіть у тих світових центрах, де відбуваються зібрання Організації Обєднаних Держав, але їх на ці зібрання не пускають. На великий сором цілого вільного світу представниками є там ще далі кати України, такі як Дмитро Мануїльський та йому подібні.

Американські українці звертали на це увагу свому урядові не раз і не десять разів. Довгими роками пробували вони вияснити властивий характер совєтських представників, що промовляють ніби від українського народу та України. Здавалось, що це все без успіху, що не помагають ні маніфестаційні протести, ні книжки про Україну чи такі публікації як „Український Квартальник" та „Український Бюлетень". Нераз прямо розпука бралась, бо виглядало, що нема способу, щоб дібратись до розуму і серця американців, щоб вони зрозуміли і відчули трагедію України. Те саме відносилось і до демократичних потуг взагалі. Сьогодні вже не так. Хоч не бачимо й нині з боку політичних кол якоїсь поважнішої зміни у відношенні до України та її визвольних змагань, то беремо за поступ уже й те, що проявляється час від часу бодай розуміння правдивого положення підсовєтської України.

Щойно маючи це на увазі оцінимо належно відповідь, яку дістав в Генеральній Асамблеї Обєднаних Держав Дмитро Мануїльський, що виступає як міністер закордонних справ підсовєтської України, від британського делегата, яким є сер Гартлі Говкрос, британський генеральний прокуратор. Вправді пізно, але добре, щоб хоч тепер представники держав світу мали нагоду почути з цеї міжнародної трибуни, що той, що себе представляє міністром закордонних справ України, не має ні міністерства, ні амбасадорів, ні ніякої своєї закордонної політики, а тільки є звичайним слугою Москви-Кремля.

Теж добре, що так склалось, що до цеї політичної характеристики московського ступайка в Україні, додав свій голос і кардинал Спелман, відповідаючи на закид Мануїльського, що він дав кардиналові Мінденті $30,000 на заговір проти мадярського уряду. Відповідь кардинала вдаряє в моральну вартість Мануїльського, представляючи його „учнем" чи там „слугою" самого найстаршого сатани-Белзебуба. Тут теж мова про „представника України", але американські газети згадали про це в той самий день, коли згадали і за те, як відповідав Мануїльському британський делегат Шовкрос, так, що вже навіть не обізнаний з обставинами американець міг відразу зорієнтуватися, в чиїх і яких руках Україна.

Теж щасливо склалось, що одночасно помістили газети ще й відповідь американської делегатки до Соціяльного Комітету Асамблеї Обєднаних Держав, п-ні Елінор Рузвелт, делегатові підсовєтської України, Іванові П. Демченкові. Вона то порадила йому замість виголошувати солодкі промови про рай у Совєтах, дати змогу той рай побачити світові власними очима. Наразі, казала п-ні Рузвелт, той рай окружений таким муром, який навіть не має брами, через яку можна було б ввійти і поглянути на той совєтський „чудовий город".

Як бачимо, правда про Україну, чи радше про пекло в Україні, поволі пробиває собі шлях у широкий світ.

На шляху невпинного розвитку

Уважний спостерігач нашого громадського життя міг ствердити в останніх часах цілий ряд фактів, що дають причини до великого оптимізму щодо його майбутности і дальшого розвитку. Показником тут, як і в інших справах може послужити Український Народний Союз.

В місяці вересні Батько-Союз придбав 737 нових членів. Це є організаційний рекорд в історії Союзу. Між новоприйнятими членами є подавляюча більшість нових імігрантів, але теж деяка кількість з місцевої молоді.

Немає сумніву, що цей свій черговий великий організаційний успіх Український Народний Союз завдячує в однаковій мірі, як своїм ідеям так і своїй активности в змаганні до них. До цего успіху причинились та дали свій вклад поодинокі громади, активна і віддана участь союзовців в переселенчій акції, їх щирий відгук на всі наші національні потреби, все це творить ту велику притягаючу силу, що її має Батько-Союз та яку з черги обертає на добро нашої громади і нашого народу.

Кожний успіх, а зокрема організаційний, буде тим більший і повний тільки тоді, як його належно використається для дальшої праці та як він стане причиною і бажанням дальших успіхів. 737 нових членів в УНСоюзі протягом одного місяця — це поважне досягнення та великий успіх, признання за який належиться головно тим всім, що самі безпосередньо до нього причинилися. Але він теж повинен стати заохотою для тих, що в ньому участи не брали. Організація нових членів до Союзу не повинна натрапляти на будьякі труднощі, бо якщо вже існує яка організація, що має що запропонувати своїм членам під кожним оглядом, то це насамперед Український Народний Союз. Навряд чи трапиться свідомий українець, який міг би залишитися поза організаційними рямками У. Н. Союзу, якщо тільки познайомиться з його ідеями, його працею і його цілями. Ідеальна синтеза особистих інтересів з організаційними, широка демократична база, піонірська праця в організації і творенні українського громадського життя на цій вільній землі, велика моральна і матеріяльна піддержка, що її впроводж десятиріч дає УНСоюз українському народові в „Старому Краю" та вклад в українські визвольні змагання, його велика праця у введенні в широкий світ українських культурних досягнень при допомозі союзових видань в англійській та українській мовах, праця в минулому та завдання на майбутнє, як і ці особисті і родинні користі та привілеї, що їх має кожний член УНСоюзу — все це аргументи, перед якими не може встоятись ніхто з українців, які бажають добра своєму народові, своїй громаді, своїй родині і собі самому.

Організаційний успіх УНСоюзу у вересні поважно наближив його до організаційної мети в цьому ювілейному році, отже до збільшення кількости його членів до 55 тисяч. Мета буде досягнена, якщо в останні ще трьох місяцях: в жовтні, листопаді і грудні, придбаємо щонайменше по такій самій кількості членів, як у вересні. Це повинні мати на увазі всі відділи і відділові урядники, головно ті, яких квоти щодо нових членів ще не виповнені. Теж ці відділи, що вже виконали і перевиконали свої квоти, не тільки не повинні задовольнятися дотеперішніми успіхами, але збільшити їх ще дальше, змагаючись за перше місце в цій важливій праці. Це вимагає багато праці, але на те ми й союзовці, щоби працювати. Чим більше праці, тим більше вдовілля і чести.

І. Кедрин.

За моральний авторитет в нації

(З приводу заснування „Об'єднання б. вояків українців в Америці").

Український нарід хворий споконвіку хворобою — обідрати свій провід з авторитету. Бо вже легенда з-перед поверх 1000 років про варягів, що прийшли робити лад в Україні, бо тодішні наші пра-предки не могли його самі собі встановити, ця легенда зродилась видко з засновку, що старі русичі тому не мали власного господаря, бо не могли на нього погодитись і йому підпорядкуватись. Княжі крамоли стали нещастям української княжої держави, у котрій обласні князі не признавали авторитету київського князя, як „першого між рівними", та власні амбіції ставили вище спільних інтересів. Ще більшим нещастям було нехтування моральним авторитетом галицьких бояр, що просто закликали проти власного володаря чужинецьких сусідів, аж — на спілку з отими сусідами — довели до загирення своєї держави. „Татарські люди" теж воліли коритися татарському ханові й платити безпосередньо йому данину, як признавати авторитет того рідного володаря, що до нього чужинецькі володарі посилали свої послів та якому римський Папа післав королівську корону. Коли ж українська політична думка відродилась у козацтві, то знову притаманною рискою цього українського лицарського ордену було часте перепутування козацтвом понять „воля" і „сваволя". Козацька Рада перетворювалась аж надто часто у віче з княжих часів. Козацька братія настільки легковажила собі повагу своїх гетьманів і отаманів, що багато з них, декотрі світлі умом і характером, падали жертвою самих козаків: їх скидали, вбивали, видавали ворогам на загибіль. Це ця друга сторінка медалі, про яку мало й рідко говориться, задовольняючись здебільша першою, позолоченою, що лиш глорифікує козацтво.

Чи інакше стало у часах відродження нації, починаючи від революції 1917 року? Більшість присутних на недільних Загальних Зборах колишніх українських вояків у Ню Йорку тямить ті часи: яким велетенським моральним авторитетом втішалась спершу Українська Центральна Рада, як на її поклик виходили на вулиці Києва десятки тисяч українського люду маніфестувати свої національні почування і політичні вимоги, які величаві були перші з'їзди — Селянської Спілки, військові, залізничників і всі інші! Та як це довго було?! Як швидко вже народилось явище „невтральних", для котрих нічого не значив поклик рідного проводу боронити рідної волі! Скажете: молоді, не могли, не вміли, які ж сам провід загирив свій авторитет? Нема у світі ідеального проводу, ні такого, що з нього були б вдоволені всі його сучасники та всі пізніші критики. І річ не у заслугах ані у прогріхах того чи іншого українського історичного проводу, а річ у тому, що зовсім незалежно від вартости кожночасного українського політичного проводу українці в масі завжди проявляли тенденцію радше той провід обезцінювати і підривати його повагу, як дошукуватись у ньому добрих, творчих вартостей, піддержувати його й скріплювати його авторитет серед рідних і чужих.

Так було на Наддніпрянщині, таксамо було в Галичині. Хто там користувався беззастережним моральним авторитетом, таким, щоб із нього громадяни не кепкували собі й не глузували з його поук та вказівок? Єдиний хіба Андрій Шептицький, і то лиш від десятих років цього століття та першої світової війни. І тому тільки Кир Андрей міг дозволити собі видати свій славний „Лист до молоді", у котрому перестерігав українську молодь, щоб вона не валила авторитети, починаючи від авторитету власних батьків і батьківського дому. Бо небезпечні вітри віяли від сходу і від заходу: ніби вітри були один одному ворожий і суперечний, проте обидва вони ідеально співпрацювали в одному: щоб підрізувати всі існуючі в нації дотогочасні авторитети та щоб „трупами" називати все старше покоління й історію України рахувати щойно від себе.

Але історія України старіша навіть від її назви. Новітнім патріотом — державником є той, який сам зберігає духову дисципліну й до тієї духової дисципліни закликає других. Першою познакою цієї духової дисципліни належить признавати заслуги своїх попередників та признавати заслуги також своїм противникам, однаковим патріотам і державникам, хоч із іншої партії. До духової дисципліни належить мати ширший політичний овид, як лиш овид одного партійного чи групового гурту. Адже партії, гурти, групи, табори — це річ змінлива, тимчасова, перехідна, а нація і її інтереси — річ тривка. Вміти відрізнити це, вміти знятись понад рівень гуртової чи особистої амбіції — це саме є прикметою людини, що має духову дисципліну. Хто хоче будувати державу чи помагати в її будові — цей мусить нав'язувати до традиції і плекати її культ, цей мусить теж завжди шукати тієї плятформи, яка об'єднує всі позитивні елементи у співпраці над спільним ділом.

Колишні вояки українських армій, головно УНР і УГА, це люди, які мають за собою стаж збройної активної боротьби за рідну справу. Ті, що носили українські уніформи в 1917-20, мають сьогодні найменше 5-тий хрестик на спині. Хоч належать сьогодні до провідного активу в українській нації по цьому боці залізної заслони, не замикаються у свому вужчому гурті, лиш уважають своїми побратимами зброї також українців з інших, пізніших військових формацій, у котрих українці переходили військовий вишкіл та в котрих не переставали бути українськими патріотами. Вони розпорошені сьогодні у різних країнах усіх континентів. Проте всіх їх єднає духова спільнота! Свідомість цієї духової спільноти й потреби перебувати разом у певних організаційних рямцях саме й казала зібратись колишнім українським воякам останньої неділі у Ню Йорку та цю свою духову спільноту заманіфестувати оснуванням одної організації, одноголосним принняттям резолюцій та вибором організаційної Управи. Є річчю зовсім ясною, що члени цієї нової організації мають різні погляди на ті справи, що їх різно формулують партійні програми: це питання соціяльні й економічні, справи суспільного ладу в майбутній українській державі, справи деталів нинішнього українського представництва й інші подібні. Але це речі рішуче другорядні, такі, які або мають сьогодні чисто теоретичний і дискусійний характер, або взаємним порозумінням, на плятформі взаємної толеранції та у спільному розумінні поваги нинішнього переломового історичного часу. Тільки отара овець не знає різниці думок і тому різниця думок не дискредитує жадного товариства. Рішає те, що товариство існує і що воно свідоме потреби свого існування — не для себе, не для окремих членів, але теж не для котрих окремі члени належать, а для української справи.

І цей факт надає „Об'єднанню б. вояків-українців в Америці" відразу моральний авторитет, що повинен вдержатись і щораз кріпшати. Ми, колишні українські вояки, які опинились на американській землі, свідомі того, що ми зв'язані вже американським законодавством і що наше завдання — помагати рідній справі на американському терені й із американського терену. Це завдання сьогодні настільки легше, що 1) нема сьогодні в усьому світі українця, який не бажав би собі перемоги американської демократії; і 2) сьогодні Америка не має іншого ворога, як тільки той, що був і є смертельним ворогом також України. Очевидно, що рямці можливостей діяння такої організації, як новостворена, скромні, особливо у перші часи, й тому ніхто не може ставити до неї надто великих вимог. Вибрана Управа, люди із старим громадським досвідом, дбатиме за використання всіх можливостей. Вона дбатиме передусім за свій моральний авторитет в українському громадянстві. А все українське громадянство обов'язане цей авторитет признавати, бо шанувати організацію колишніх своїх вояків, це значить шанувати самого себе.

ХРЕСНА ДОРОГА УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ

До глибини душі пройма́є кожного християнина трагедія українських Церков під безбожницьким режимом московського большевизму. В пошані схиляємо голови перед величчю мучеництва, яке понесли мільйони наших людей не за злочини, а єдино за вірність Христові та вірність своїй Батьківщині. В перших рядах пішли цією хресною дорогою провідники обох Церков. За „У. Вістями" (Новий Ульм) наводимо список владик обох віровизнань, які згинули в большевицьких тюрмах або коротають свій вік в концтаборах НКВД. **Українська Автокефальна Православна Церква** (1921-1934), митрополити: 1) Василь Липківський, Київ, 2) Микола Борецький, Київ; архиєпископи: 3) Нестор Шараївський, Київ, 4) Олександер Ярищенко, Харків, 5) Степан Орлик, Житомир, 6) Кость Котевич, Полтава, 7) Іван Павловський, Чернігів, 8) Йосиф Оксіюк, Камянець Подільський, 9) Кость Малюшкевич, Умань, 10) Феодосій Сергіїв, Бердичів, 11) Юрій Міхновський, Золотоноша; єпископи: 12) Петро Тарнавський, Київ, 13) Олександер Червінський, Вінниця, 14) Григорій Стороженко, Дніпропетровське, 15)

(Докінчення на стор. 4-тій)

Лев Ясінчук.

ЗАВІДУВАННЯ УКРАЇНСЬКИМ ШКІЛЬНИЦТВОМ В АМЕРИЦІ

Навіть той, хто мало розуміється на справах шкільництва й виховання, прийде після прочитання попередніх статей про шкільні справи до тієї думки, що повинен існувати якийсь осередній орган, що мав би пошану у всіх українців в Америці й визнавався справах школи, мав би над нею нагляд, укладав і переводив плян школи, узгіднював можливі розбіжності, словом — уживав свого авторитету виключно на краще ведення шкільного діла.

Як воно конечним, простим і самозрозумілим не видається, то проте це доволі складна справа. Все ж таки хочби для самої повноти теми треба й її заторкнути. А, коли б ці слова „та Богові вуха", то при розвазі й уступчивості може вийти з того путнє діло. Якщо б тут, як це й повинно бути, рішав тільки розум, коли б тут не вмішувались різні побічні огляди, що з самим шкільництвом ніяк не вяжуться й не мають жури в тому, що станеться за кільканадцять років з українською іміграцією на вільній землі, то встановлення центральних органів шкільництва в Америці не представляло б особливших труднощів. На Західньо-Українських землях (особливо в Галичині) мали для таких справ окрему інституцію, „Рідну Школу", що її визнавали всі національні угрупування найвищою владою для справ шкільництва й виховання. Такої інституції дотепер не було, при всіх спробах під якими небудь видами створити її.

Такої інституції треба тут зараз. Її треба дати в руки владу, яка в оперті на довіря громадянства, могла б зараз братися сама за це діло. Заходило б тільки питання, чи мала б це бути окрема інституція, чи котрась з існуючих, що має на меті береження культури (кажім — Наукове Товариство ім. Шевченка). Окрема установа могла б мати тільки одну справу — шкільництва та при доброму й відповідному складі управи могла б навіть більше зробити; але — вона була б коштовніша і труднощі складення управи були б теж чималі. Зробити знов куратором шкільництва існуючу інституцію, було б дешевше, тільки не знати, чи доцільніше, коли зважити, що якраз ті інтересовані, що школу удержують, і б були б у ній безпосередньо зацікавлені, не могли б мати повністю рішаючого голосу. Та все таки — виділена окрема керівна група при Н. Тов. ім. Шевченка (для прикладу) виглядає легче до здійснення. На покриття коштів адміністрації вплачували б місцеві товариства встановлений податок (н.пр. $10 річно), а можна б встановити й прогресивні вплати, находячи відповідний ключ. Можливе, що запомогові організації причинились би теж якоюсь частиною до покриття видатків такої централі, хочби тільки в інтересі їх власної будучности, що залежить у високій мірі від свідомости дальших молодих поколінь, роджених в Америці.

Така централь на організація могла б кермувати навіть українізацією старшої молоді, теперішніх учнів середніх шкіл, студентів каледжів та університетів. Вона могла б творити бурси (інститути), чи як там їх назвати, у великих університетських містах, на зразок тих, що є в Канаді. Канадійські інститути зробили велику роботу. Вони виховали ряди свідомих інтелігентів, які певно на десятки років збережують українську іміграцію. Це саме можна б спробувати тут, в Зл. Державах, по великих містах, головно в Ню Йорку, Шикаго, Питсбурзі. В тих містах студіює чимало української молоді. Коли б їй дати в бурсах можливість спільного дешевого й доброго удержання та завести при цьому обовязкове навчання українознавства, то вона напевно вчилась би під рукою добрих лекторів. З таких інститутів могли б вийти свідомі інтелігенти, що потягли б за собою інших і цілу пізнішу масу.

Шкільна Централя організувала б по Америці при різних нагодах шкільні вистави й маніфестаційні пописи шкільної молоді. Такі пописи не тільки виявляли б кожночасні осяги молоді, але й звязували б батьків з школою й усю свідому громаду. Замість пустомельства, замість нещирого патріотизму, ця централя, заставляла б свідомих громадян думати й працювати над чимсь великим, що давно певноворушить їх думку. Це була б наскрізь позитивна й будуюча робота української іміграції. Живо тієї роботи пожив би цілий український нарід, а іміграція виправдала б покинення Рідного Краю.

ПРЕСА — Це наймогутніша зброя в боротьбі за правду!

ДОПОМОЖІТЬ В БОРОТЬБІ ЗА УКРАЇНСЬКУ ПРАВДУ, СКЛАДАЮЧИ ВАШУ ЩЕДРУ ЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

Федір Дудко.

Національна гордість і національний сором

В попередній статті*) говорили ми про національний занепад українського народу, до якого допровадили 250 років невільницького нашого життя під Москвою, також про національне відродження, що його принесли нам 30 останніх пережитих років. Тому, що ніколи в житті ніщо само собою не приходить, мусіли, значиться, заіснувати якісь причини, що привели нас і до нашого занепаду, і до ренесансу.

Які ж саме були ці причини?

Іще за свого гетьманування І. Мазепа помітив серед нашого народу, особливо ж серед провідної його верстви, деяку „оспалість". „Гей, панове енерали чому єсте так оспалі? І ви, панство полковники?" — запитував він у славній своїй думі про Україну, що кончалася словами:

Самопали набивайте,
Гострих шабель добувайте
І вольностей боронїте.
Нехай вічна буде слава,
Же през шаблї маєм права.

Ця „оспалість" наших мас особливо виявилася в моменти, коли, здавалося, всі, як один чоловік, на гетьманів заклик, повинні були „добути гострих шабель". За Мазепою, як знаємо, героїчно пішла лише українська еліта: уся лицарська Запорозька Січ із своїм славним кошовим Костем Гордієнком, кілька тисяч городового козацтва та мала жменька козацьких старшин. Решта мільйонових мас народу й численна козацька верства, що ще недавно кричала перед гетьманом: „Гинемо під москалями!" — усі вони у цей найкритичніший момент української історії покинули його й перейшли на московську сторону. „Оспалість" перетворилася в одверту зраду батьківщини. Широкі маси, замість потягу до такого улюбленого в недавніх часах „козакування", воліли стати бидлом у дикого і варварськи-безоглядного ворога, а вся та галерія старовинних козацьких родів: Скоропадських, Апостолів, Товстолісів, Марковичів — їм же ність числа вибрали за краще плазувати перед наїздником і гризти кинену їм кістку з царського столу, аніж записати свої імена в безсмертному пам'ятнику тих славних, яких ніколи не забудуть потомні покоління.

Аналогічний факт повторився в нашій історії 210 років пізніше, коли С. Петлюра кривавився із жменькою новітніх лицарів за волю України, а багатомільйонові маси наших дядьків, повернувшись додому з царської війни і піджививших киненим большевиками гаслом: „Грабь награбленное!", сиділи, склавши руки, по своїх хатах, гнали самогон і вичікували попутного вітру. Моя, мовляв, хата з краю — нічого не знаю. В гіршому випадку ці дядьки „активізувалися", робились отаманами, збирали довкола себе ватаги й рабували по Пашківських та Садківських „республиках". Очікуваний попутний вітер не забарився прийти з енкаведівським режимом Леніна-Сталіна. Цей режим повідбирав від дядьків усе „награбленное", хати їх забрав до колгоспів, „республики" попалив, а самих дядьків з отаманами здесяткував і запріг у таке ярмо, якого світ, відколи є світом, ніколи ще не бачив.

Наука останніх 300 років нашого історичного буття наявно показала, що найстрашнішою річчю в житті нашого народу була та „оспалість", перед якою остерігав великий Мазепа. Як незмінний вислід цієї „оспалости", кожного року приходило тяжке поневолення і повний занепад національного життя. Чи ж не є сьогоднішній стан нашого краю під большевицькою Москвою, до якого допровадила злочинна наша „оспалість" 1920-х років, повторенням того самого, до чого привела Україну „оспалість" Мазепиних часів? „Нєт, не било і бить не может" — подиктував колись білий московський імперіялізм, те саме прирік тепер московський імперіялізм червоний. І це прирікатиме всякий інший імперіялізм — московський чи немосковський, білого, червоного чи якогось іншого полосатого кольору, бо така натура кожного імперіялізму.

Наука перейдених віків нашої життєвої школи виводить, як залізний закон, одно правило: всяка втеча від обов'язків, що їх накладає на людину батьківщина, всяка втеча від чину, до якого кличуть ці обов'язки, всяке заслонювання себе „хатами з краю", негідне залицяння до „лакомства лукавого" або виломлювання з національної дисципліни — вся ця „оспалість" мас неухильно веде до тяжкого рабства і національної смерти.

І, як противагу цьому законові, перейдені віки дають нам інший досвід:

Всякий чин, збройний чи незбройний, спрямований в обороні національних прав, або „вольностей", як їх називав Мазепа, чи той чин буде дрібний чи великий, славний чи малопомітний, навіть очайдушний, навіть безумний, навіть позбавлений здорової логіки, але вагітний протестом проти насильства усе це вписується рукою історії до нашого визвольного активу. Закон фізики про непропадання нічого на світі простягається і на людські справи. Історія нашого відродження виказує, що всі наші чини, від малих до великих — в своїй сумі дали нам те, що ми на сьогодні маємо. Це відродження не прийшло до нас само собою і ніхто його нам не давав. Ми його виборюли самі собі і виборюли ось чим:

Яким страшним не був для нас погром під Полтавою в 1709 р., або бій під Крутами в 1918 р., або розстріл наших славних лицарів під Базаром, але вони лишили нам, як легенду, невмирущу традицію боротьби.

Якою малою армією новітнього козацтва не оперував С. Петлюра серед мільйонів оспалих і до всього байдужих наших широких мас, а ця мала групка ентузіястів воскресила нам померлого Лазаря і зробила широкий розголос на ввесь світ про нашу боротьбу.

Яким би дрібненьким по суті не було криваве змагання наших прикарпатських братів у 1939 р., а воно додало величезні плюси до справи нашого визволення, прикувавши до України увагу всього світу.

Говоримо ввесь час про широкий світ (розуміючи під цим загальнолюдське сумління), бо з цим світом мусимо числитися. Він, цей світ, ніколи нічого не зробить **за нас**, але дуже багато може зробити **для нас**. А світові імпонують не багатомільйонові людські інертні маси із психологією оспалости й рабства, на які в 1918 р. звертав увагу в Парижі український амбасадор Сидоренко, а героїчні чини хоч би такої малої горстки справжніх лицарів, як от під українськими Термопілями — Крутами. Іще князь Святослав на світанках нашої історії боявся того, що могло б упасти соромом на його голову перед очима світу і перед потомками. В знаному з історії критичному моменті він звернувся з такими пропам'ятними словами до купки своїх „воїв": „Ляжмо тут кістьми і не посоромимо землі Руської. Мертві бо сорому не мають". Цього сорому боялися також українські козаки, що стояли по боці славного Богуна на Переяславській Раді: „Ліпше нам згинути у безнастанних війнах за волю, — кричали вони, — аніж запрягти себе в нове ярмо". Від цього сорому „оспалости", протиставляючи йому „вічну славу", остерігав українські маси гетьман Мазепа.

Чи ж не вкрили себе безсмертною славою в історії всіх народів світу ті ліпші з ліпших серед нас, ті „лицарі абсурду" в нашім минувшині — запорозькі козаки, що воліли смерть на волі із шаблею в руках, як безславне конання в панському ярмі?

Останнє 300-ліття нашої історії виявило, що український народ мав упродовж цього часу два рази можливість вирватись із ворожої неволі та стати вільним і ні від нікого незалежним. Перша можливість була за гетьмана Мазепи в 1708 р., друга — в часах Української Центральної Ради в 1918 р. В обох випадках українські маси через свою оспалість не скористали із щасливих можливостей і не виборюли України незалежности. Єдине, що на сьогоднішній день ми досягли — це повне наше національне відродження. Остаточного досягнення нашого ідеалу ми ще не маємо. Але коли підведемо біланс усіх своїх осягів за останні роки, то мусимо сконстатувати, що, не зважаючи на окупацію наших теренів ворогом і на тяжке закріпачення наших народних мас, не зважаючи на розгром нашого національного життя і на мільйонові маси політичних емігрантів, що розсіялися по широкому світу — ми ніколи ще не стояли так близько до осягнення свого національного ідеалу, як саме тепер. Це заслуга не оспалости наших широких мас, що вписана, як наш національний сором, у людській історії. Це заслуга активности одиниць і окремих груп, що є нашою національною гордістю.

Говоримо про нашу близькість до повного осягнення національного ідеалу. Що ж ми, умудрені досвідом минулого, повинні робити, щоб ту близькість до нашого ідеалу зовсім скоротити? Про це поговоримо в черговій статті.

*) Див. нашу статтю „Воскреслий український Лазар".

В. Ш.

Бандура під хмародерами

В неділю, дня 9-го жовтня відбувся в Шікаго виступ Української Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка. Задовго до початку концерту біля будинку Шікаго Сівік Опера Гавз збіралися слухачі, що спішили послухати чарівних звуків українського історичного інструменту. А кромі цього, сама капеля, овіяна славою своєї минулої праці настільки, що й подивитися на виконавців теж кожному цікаво.

Нетерпеливість була вповні нагороджена. Капелю, що виступала в козацьких одностроях, приняли присутні невмовкаючими оплесками. На салі витворився настрій, що його можна б назвати повним і гармонійним порозумінням наших бадуристів з публикою. З запертим віддихом слухали присутні оксамитних звуків бандур, що лунали зі сцени. Всі зрозуміли, що Капеля це неоцінена ще вартість, що бо на які ніщо друге перед своїми і чужими репрезентує поневолену Україну. Дума за думою і пісня за піснею, витискали в серцях присутніх незабутні сліди. Чимало з цих пісень не співано ще з українських сцен в Америці. Який багатий духом мусить бути народ, що дав світові такий досконалий інструмент, і пісні, що передають майже всю його трагічну історію. Не даром Капеля, а то й окремі бандуристи, були предметом безупинної нагінки, як зі сторони большевицької Москви так і Берліна.

Капеля виступила в ослабленому складі. Двох бандуристів зі складу Капелі зазнали при праці в фабриці поранень, та й то лихо хотіло, що в руку. Вони не могли виступати. Та не зважаючи на це, Капеля, краплина в морі, на тлі колосальної сцени шікаґовської Сівік Опери, зосередила на собі погляди і думки всіх присутніх. Люди, затаївши дух у грудях, ловили кожен звук бандури, кожне слово пісень. Всі відчували, що це не тільки професійний виступ, але частинка героїчної української історії в мистецькому переданні. Бандура, хоч більшість з присутніх на салі її чули вперше, знайшла миттю дорогу до українського серця. Якось мимоволі кожному здалося, що слухає щось близьке, рідне і дороге, приспані почування віднайшли в бандурі й думах, що були проспівані, — спогади про рідний край і його долю. Як колись до повстань і боїв, тут звуки бандури кликали українців до збільшення праці й зусиль, на те, щоб усміхнулася заплакана мати-Україна, і щоб Капеля, що зазнала в своїй історії так багато поневірянь, щоб вона заспівала в вільному й рідному Києві свій переможний марш. В тому здається найбільше значення виступів Капелі Бандуристів, бо — виховне.

Дбайливо нанизаний репертуар, свобідне володіння інструментом, а при тім незрівняні голосові якості членів капелі доповнювали чарівну картину. Мабуть теж уперше в історії хорової музики наша Капеля виступала без диригента, що употужнює майстерність капелян. На найвищу оцінку в першій частині програми заслуговує безумовно виконання думи „Байда" в обробці Гната Хоткевича. Солісти: Ігор Зайферт, Михайло Мінський Євген Цера, Федір Погорілий, що виступали зі сольоспівами в першій частині програми — заслуговують на окреме признання. В другій частині сольоспівами відзначилися ще бандуристи Михайло Ольховий та П. Садовий. Тут найбільше оплесків зібрала „Пісня про Тютюнника". Репертуар третьої частини програми вдало доповнив прекрасну цілість виступу. Звуки бандури, прекрасна і кривава історія поневоленого народу, зворушити мусіла навіть найбільш затверділі душі. Бандуристи мусіли ще проспівати на закінчення марш „Вставай Народе", що здавалося заворожив присутніх. Слухалося б тих звуків і тих пісень без кінця. Не даром ще кільканадцять хвилин по закінченні програми присутні сиділи далі на своїх місцях, не довіряючи, що так прекрасні хвилини можуть скінчитися.

Після концерту відбувся бенкет. З цікавіших промов варто відмітити промову керівника Капелі, Григорія Китастого, що кромі огляду історії бандури як національного інструменту, кинув чимало цікавих думок про сучасну роботу Капелі на тлі українсько-американської дійсности.

До уваги фармацевтів

На терені ЗДА серед новоприбулих емігрантів українців є приблизно 40—50 фармацевтів та 20—30 студентів фармації.

Всі фармацевти мають одну ціль: як можна скорше нострифікувати свої дипломи та отримати працю за фахом.

Але покищо кожний фармацевт влаштовується на новій батьківщині як може, хоча декому пощастило отримати працю при університеті або в лябораторії. Дехто з новоприбулих навіть не знає як і куди треба звертатись в справі нострифікації дипломів.

Отже виходячи з фахових та товариських засад, ми вважали за доцільне організувати на терені ЗДА **„Товариство Фармацевтів Українців"**, яке відогравало б ролю не тільки як консультативне бюро, а також сприяло б отриманню праці за фахом або в галузях близьких до фармації. Крім того, таке товариство могло б дбати за підвищення кваліфікації своїх членів та переводити відповідну культурно-освітню роботу серед українського населення.

Гадаємо, що досить отримати ліцензію хочби одному фармацевтові, як за допомогою товариства можна б було відкрити аптеку на кооперативних засадах.

Просимо ВП. фармацевтів, які вважають за доцільне організацію такого фахового товариства — зголоситись листом до секретаря ініціятивної групи п. магістра W. Herasymowych, 646 East 9 Street, Apt. 12, New York 9, N. Y.

Просимо всі зауваги та пропозиції також посилати на вище подану адресу.

Підтримаймо Видавництво „Червона Калина"

По всіх закутинах земної кулі розпорошились українські скитальці, шукаючи для себе й своїх родин даху над головою та варстату праці. Австралія, Англія, Аргентина, Африка, Бельгія, Бразилія, Венезуеля, Голяндія, Еспанія, Канада, Параґвай, Швеція а найбільше Злучені Держави Америки — ось країни, де сьогодні опинилися чи завтра опиняться ще осталі в Німеччині українські скитальці.

З першого дня приїзду вони стають у тих країнах до роботи, яка їм тільки під руки попаде, вдячні давнішим емігрантам за поміч і пораду серед незнаних обставин життя. В кожній з тих країн є свої рідні люди, що перед десятками років виїхали „в світ за очі" з Рідного Краю, а то й породилися вже на чужині, знаючи Україну тільки з оповідання батьків та книжок.

Серед скитальців опинилася й мала горстка колишніх Українських Січових Стрільців, ветеранів першої української військової формації від часів гетьмана Мазепи, що в новітніх визвольних змаганнях — пішли перші в кривавий бій з східно-північним, жорстоким нашим ворогом, борючися за волю та незалежність нашої Батьківщини. В славному недавно минулому Українські Січові Стрільці займають своє цілком окреме місце, вони своїми діями вплинули у вирішний спосіб на хід історичних подій.

Між першою а другою світовими війнами на рідних землях, кол. У.С.С. брали активну участь у громадській праці у всіх ділянках. На скитальщині стараються теж бути конструктивно - корисними для свойого народу, працюючи там де нема політиканства. Вони згуртовані у своїм Братстві. Перед ними одно ще з найважніших завдань — разом з другими кол. вояками Українських Армій утривалити нашу історію, державну традицію, легенду, побут, пісню і т.д. З цілью виконати це завдання створено саме **Братство Українських Січових Стрільців**. До осени 1939 р. це завдання блискуче й з повним успіхом виконувало у Львові Видавництво „Червона Калина". Але прийшли роки великої і жорстокої руїни нацизму і большевизму, двох найрідніших собі устроїв, і в цих роках загинули мільйони нашого народу, загинули між іншими й наші дорібки в культурі, традиції, історії. Тепер Братство У.С.С. з відновленим при нім видавництвом „Червона Калина", береться усю цю загинуту творчість нашого духа — відтворити, відновити й передати новим поколінням України.

Здалеку від Рідного Краю відновлено діяльність знаного в цілому світі Видавництва „Червона Калина". Воно поставило собі за мету й дальше видавати книжки про наші геройчні змагання за волю і тим кріпити духа всіх українців, які знайшлися поза межами Батьківщини. В першу чергу видає „Червона Калина" Ювілейний Збірник-Альманах у 30-ліття Листопадового Зриву та у 35-ліття виступу Українських Січових Стрільців, яких добрим іменем усі дорожимо, яких пісні співаємо, про яких пам'ять передаватимемо з роду в рід.

Книжка, рідна книжка — це найвірніший приятель людини. Вона порадить, розважить, потішить, додасть надії, піддержить віру. Вона поставить нам перед очі красу нашої землі, вартість нашого народу, велич нашої історії, героїзм наших борців за волю. Вона дійме, внукам і правнукам нашим пригадуватиме „чия правда і чиї ми діти". Вона буде перед світом наявним доказом нашої національної свідомости, нашої невгнутости, нашої культури.

До З.Д.Америки перенесено більшу групу кол. Українських Січових Стрільців, завдяки впливам й старанням старих емігрантів, кол. У.С.С., як Михася Гайворонського, Дмитра Галичина, Луки Мишуги, Івана Кучмака і др. За те товариське добре діло їм вся усусуська братія щиро вдячна. Небавом на ашуренс побр. Галичина, приїде до Ню Йорку й кол. кошовий отаман, а теперішній голова Головної Ради Б-ва У.С.С., д-р Никифор Гірняк. Переселені Українські Січові Стрільці — так, як й інші переселенці, на нових місцях, поволі улаштовуються. Не всі з них зможуть довго виконувати тяжку фізичну працю, бо ж наймолодші з них вже, по пятдесятці. Справді більшості з них матеріяльне забезпечення дадуть діти, але є й такі, що лишені собі самі. Цілком зрозуміло, що їм треба буде допомогти. Не йде про хвилеву допомогу, якусь матеріяльну жертву, а соціяльне улаштування, підшукання відповідного варстату праці або заняття, щоби вони передчасно не виснажили себе, а могли ще своєю працею змінювати українську справу на чужині.

В Німеччині остало ще кільканадцять кол. У.С.С. з родинами, які ждуть на ашуранси від тих, які прибули сюди заходами Братства.

На терені нового поселення Головна Рада Братства буде продовжувати свою працю в надії, що наше патріотичне громадянство старих і нових емігрантів зі зрозумінням поставиться до її починів та поможе розгорнути якнайширше таку преважну діяльність.

„Червона Калина" це не приватне видавництво, обраховане на прибуток, а загально-українська установа, для загального українського добра.

Зокрема обовязком кол. комбатантів Українських Армій — є найбільшою активністю піддержати діяльність Товариства, що плекає історичну традицію Української Державности.

Іван Поритко.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

Українці-бизнесмени Клівленду на політичну акцію УКК.

Клівленд, що все займав серед українських громад одно з передових місць щодо жертвенности на українські народні цілі, останніми часами мало давав знати про себе. Причин того треба шукати у великих місцевих запотребуваннях. А саме скитальці пливуть тут постійною хвилею та треба їм помагати, а друге — українська греко-католицька парохія збудувала цего року величаву школу, що коштувала досі чверть мільйона долярів. Природно отже, що не ставало часу, уваги і гроша на інші справи.

Та останніми часами Клівленд звернув увагу і на потреби української політики. Заходом Злучених Українських Організацій під проводом п. Василя Волянського відбулося дня 18. вересня ц. р. в Українськім Народнім Домі політичне віче, на котрім з рамени Українського Конґресового Комітету промовляв д-р Лонгин Цегельський. Проводив вічем п. Волянський. Щоправда, на віче явилося не багато людей, але ті, що явилися зацікавилися справами, які представив їм реферат д-ра Цегельського, та зложили $180 — на політичну акцію УККомітету.

Але далеко більшу поміч на цю акцію дала невеличка група українських бизнесменів, що зібралася дня 5. жовтня ц. р. вечером в готелі Голменден на спільну вечерю, в часі якої основний політичний виклад про стан українські справи на міжнароднім полі і про потребу української політичної акції дав знов д-р Л. Цегельський. Приявних було 27 бизнесменів, які на зазив голови Комітету цеї вечері п. Івана Тарнавського, зложили на політичну акцію Українського Конґресового Комітету 1,015 долярів.

П. Тарнавський і д-р Цегельський подякували зібраним при спільнім столі бизнесменам за їх зрозуміння потреб української політики і за їх жервенність, почім вивязалася коротка дискусія, в часі котрої поодинокі учасники звертали увагу на потребу втягнення до Українського Конґресового Комітету всіх тих українських антибольшевицьких груп, що досі остають ще поза цим Комітетом. Піддавано також думки, як обняти всі українські громади в Злучених Державах сіткою організаційних відділів Українського Конґресового Комітету та як добувати постійні фонди на політичну акцію.

Понижче подаємо спис бизнесменів та їх пожерви. А саме:

По $50 жертвували: адв. Іван Тарнавський, Укр. Щадничий Банк, М. І. Колодій, д-р Е. І. Михаленко.

$30 зложив Юрій Коваль.

По $25 зложили: Обурн Бекінг Ко., Іван А. Демкович, Василь Волянський, Іван Денеґа, Франк Мураль, Степан Лабик, Никола Чубінський, Михайло Мартиняк, Михайло Чвірчак, Іван Мацуляк, Іван Петерс (Петрівський), Василь Прокопів, Станислав Підзирайло, Дмитро Гавриляк, М. І. Мічель Форнічер Ко., Теодор Папа, Ник Задерецький, Андрій Барбер, Вас. Репужинський, Роман Павлишин, Дмитро Шмагала, Андрій Горішний, Андрій Ручинський, Адв. Іван Т. Білинський, Іван Попович, Макс Лазута, Іван Клим і Степан Морозович.

Склали ще неприсутні: Захар Салько $20; К. Дарваль, Пилип Ольховий, Андрій Чевусь по $10. а Сем Ломич $5. Разом $1,015.

Годиться згадати, що до комітету, що зорганізував цю вечеру входили пп., адв. Іван Тарнавський, адв. Іван Т. Білинський, адв. Іван А. Демкович, п. Вас. Волянський, п. Михайло Колодій, п. Іван Денеґа, п. Дмитро Шмагала.

Вони поїхали по знакомих бизнесменах, повідомити про що йде та просити їх на спільну вечеру.

Ось так клівлендські бизнесмени дали приклад іншим громадам.

Учасник.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ Д-РА СІМЕНОВИЧА.

(Докінчення зі стор. 1-шої).

ліковує свої воєнні рани. В містах повстають нові будівлі на місці воєнних руїн і теж люди приходять вже до нормального стану та рівноваги. Проте, скрізь зустрічається нужду і злидні, символом яких є велика кількість жебраків.

На запит, якщоб вже йому довелося жити в Европі, то яке місто він на постійний побут вибрав би, д-р Сіменович, що крім своєї іншої великої громадської активности, був головою української секції Світової Вистави в Шикаґо в 1933 році, заявив, що „таки свій Станиславів".

БЕРІЯ КЕРУЄ АТОМОВИМИ ДОСЛІДАМИ В СОВЄТАХ

Париж, 14 жовтня. Юнайтед Прес подає на підставі зізнань колишнього майора совєтської армії, Бориса Сілова, який в червні цього року втік на Захід, що атомовими дослідами в Совєтському Союзі керує відомий енкаведист Берія. Перша проба атомової експльозії в Совєтах мала бути переведена в пустелі Уст Урт над Каспійським морем в Узбекії і їй мав приглядатися сам Сталін зі своїми нерозстріляними ще „соратниками". Майор Сілов виключає можливість, щоби Совєти могли продукувати атомову бомбу до того часу.

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ЛІКАРІВ ЗА ДОПУЩЕННЯ ЯПОНЦІВ І НІМЦІВ У ЧЛЕНИ

Ню Орлінс, Ла. — Міжнародне Товариство Лікарів одноголосно ухвалило резолюцію за допущення німецьких і японських лікарів до товариства. Передумовою допущення в члени має бути провірка, чи лікар не стояв на службі тоталітарних ідей підчас війни. Є це одно з перших рішень в справі віднови міжнародних звязків з фахівцями переможених націй.

ПЕРША ЖІНКА АМБАСАДОРОМ ДО ДАНІЇ

Президент Труман назначив паню Евгенію Андерсон як амбасадора до Данії. Вона є членом Краєвого Демократичного Комітету з Мінесоти, має 40 років життя і є матірю двоє дітей. Коли сенат затвердить її назначення, то це буде перша американська жінка на становищі повноправного амбасадора. Перед тим була там пані Рут Брайен Роде на становищі посла.

ХРЕСНА ДОРОГА УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ.

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Антоній Гриневич, Одеса, 16) Пилип Бучило, Миколаїв, 17) Юхим Калішевський, Черкаси, 18) Володимир Дахівський, Переяслав, 19) Володимир Бжозновський, Біла Церква, 20) Конон Бей, Богуслав, 21) Юрій Жевченко, Сквира, 22) Яків Чулаївський, Тараща, 23) Микола Ширяй, Ніжин, 24 Петро Ромоданів, Лохвиця, 25) Микола Карабіневич, Могилів, 26) Юрій Тесленко, Гайсин, 27) Володимир Самборський, Канів, 28) Марко Грушевський, Остер, 29) Михайло Маляревський, Васильків, 30) Григорій Мозалевський, Конотіп, 31) Юрій Прокопович, Балта, 32) Микола Пивоварів, Немирів, 33) Максим Задвірняк, Проскурів. **Українська Католицька Церква** (1944-1947), 1) митрополит Йосиф Сліпий, Львів; епископи: 2) Микола Чарнецький, Львів, 3) Йосафат Коциловський, Перемишль, 4) Григорій Хомишин, Станиславів, 5) Никита Будка, Львів, 6) Теодор Ромжа, Ужгород, 7) Григорій Лакота, Перемишль, 8) Іон Лятишевский, Станиславів, 9) Апост. Адміністратор Петро Вергун, Берлін. — Хай свідомість про їх терпіння і жертви дасть нам силу зберегти єдність між українськими людьми на чужині.

Нові іміґранти

Українці, що приїхали стараннням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Тейлор" до порту в Ню Йорку дня 13-го жовтня:

Діденко Йосиф, Анна; Флис Лука, Анна, Маріянна; Гаргай Федір, Лідія, Арета; Гавришко Стефан; Глухота Павло, Олександра, Володимир, Юрій, Анатолій; Карпенко Кирило, Євдокія, Володимир, Василь; Князюк Михайло, Анастазія, Анна; Колодій Григорій, Зеновія, Неоніля; Костюк Петро, Ева, Іван; Котовський Павло, Павлина, Галина, Володимир; Кунейш Іван; Куневич Стефвнія, Богдан; Курило Михайло, Павлина; Литвин Микола, Анна; Нечипор Іван, Варвара, Марія; Рудяк Яків, Юстина, Марися; Сметанюк Василь, Катерина, Стефанія; Сподарик Стефан; Стасюк Василь, Михайлина, Стефанія, Маріян, Богдан; Шимків Йосиф, Параскевія, Стефан, Михайло, Ярослав, Катерина, Василь; Тацій Іван, Татяна, Михайло, Роман; Теглитиц Олекса, Стефка, Агапія; Власенко Микола, Текля, Петро, Романа; Білинський Осип; Брехун Роман, Лідія; Бугайський Василь, Ольга; Давидович Ярослав, Наталія, Юрій; Діденко Михайло; Дубицький Володимир, Меланія, Юрій; Флещук Богдан; Губаль Андрій; Іваніцький Ілько, Анна; Каплій Іван; Кладко Осип; Лебідь Елсі, Ярослав; Марусенко Іван, Федора, Володимир; Нос Савка, Оксана; Остап Йосиф, Михайлина; Піско Мєчислав, Силвія, Богдан; Родзко Галина; Теоняк Анастазія; Жук Йосафат, Софія, Любомир; Баранецький Ярослав, Ольга; Бараник Ольга; Войко Василь, Марія, Андрій; Хтей Теофіль, Дарія, Роман; Дрозд Стефан, Стефанія; Грицак Петро; Яранів Петро, Юлія; Кіт Василь; Коник Вавринець, Яніна; Яреско Іван, Марія, Олександер; Семка Петро, Варвара, Олекса; Ольхевецький Павло, Марія; Паратюкевич Іван, Стефанія, Ольга; Сагайдаковський Ігор, Міліца; Шанковський Лонгин; Станіславів Василь, Неллі; Стоколоса Анна, Ігор; Свереда Мелетій, Марія; Телятник Кирило, Кирило, Наталія, Юрій; Турчин Юрко, Марія; Вархола Михайло, Марія; Дробні Григорій, Стефанія, Дарія; Ерстенюк Орест, Марія, Христина; Грауерт Лев; Клим Стефан, Марія, Галина; Дубас Яків, Лідія, Олександер, Володимир, Петро; Дзумик Михайло, Ева, Стефан; Капій Маріян, Євгенія, Любов; Ковальчик Панас, Александра, Ева, Марія, Анна, Семплетина, Ольга.

Українці, що приїхали стараннням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Герсей" до порту в Ню Йорку дня 13-го жовтня:

Целюх Григорій, Марія, Марія, Володимир; Елкіс Аполінарас; Ґеба Григорій, Анна, Богдан, Іван; Дуткевич Марія, Мирослав, Ярослав; Ярош Татяна; Канюк Петро, Анастазія, Софія; Луцейко Володимир; Литвин Василь, Ніна, Мирослава; Малиш Михайло, Анна, Роман, Марія; Марусенко Павло; Мельничук Стефан, Надія; Михалський Іван, Пелагія, Василь, Гелена; Минак Федір, Анна, Олекса, Ніна, Соґа; Остапюк Михайло, Магдалена, Мирослав; Остогін Левко, Зоя; Сенчило Василь, Анна, Ярослав; Штейн Іван; Турчиняк Іван, Ніна, Ляриса, Раіса; Вебелюнас Петро, Луця, Данюта Елизавета, Юрій; Вербицький Микола; Залуцький Теодор, Мирослава, Ігор Б.; Менцінська Марія, Александра, Віра, Володимир; Полацковий Іван; Ресенко Андрій, Антоніна, Ольга; Патер Пагоми, Катерина, Михайло, Ярослав, Надія, Лев; Шимчук Григорій, Луця, Юлія; Улецкас Віталіс, Вікторія, Лаіма, Аугустінас, Квзімєрас; Вовк Методій, Марія, Марія; Возьний Антін, Розалія, Дарія; Холявський Ксаверин; Гудзій Микола, Анастазія; Кавецка Анна; Кривун Катерина; Сеник Микола; Стефаненко Марта, Григорій; Петків Володимир, Софія; Бойчук Мирон, Анна, Оксана; Білик Стефан, Анна; Казанівська Сузанна, Орест, Лев; Чорнобіль Роман, Анна, Андрій; Крамарчук Іван, Марта.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

ТАРЗАН, ч. 2198. Чи Чедвик помилився?

Чедвик, провідник, побіг негайно після того, як нагінка почала погоню за Тарзаном і Тікаром у джунглі.

„Стійте" — закликав він. „Малпочоловік і лев убили тільки тому, що вони були нападені. Залишіть їх їх долі, хай вони собі йдуть".

Саме тоді, коли нагінка почала відворот, Чедвик зачув дивний свист Джени...

...і Тікара рев у відповідь.

Тому Чедвик захитався, чи він мудро зробив.